

Městská knihovna Dačice, příspěvková organizace se sídlem v Dačicích, je knihovnou zřízenou za účelem poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb, k uspokojování kulturních a informačních potřeb a k všestrannému napomáhání všem formám vzdělávání občanů, při zachování rovných podmínek pro všechny.

Knihovnu zřizuje Město Dačice.

Městská knihovna Dačice je podle knihovního zákona (č. 257/2001 Sb.) základní knihovnou s univerzálním knihovním fondem. Knihovna zajišťuje regionální funkce ve vymezeném regionu, je pověřenou knihovnou podle §2 odst h) knihovního zákona.

Detailně o poslání knihovny - viz knihovní řád.

Součástí knihovny je pět poboček v místních částech: Bílkov, Dolní Němčice, Chlumec, Malý a Velký Pěčín. Nabízejí vedle klasického půjčování knížek a časopisů i přístup na internet. Podrobné informace najdete zde.

Historie knihovny

Přijměte pozvání do historie dačického veřejného knihovnictví

1868 - Čtenářský spolek "Dyje" v Dačicích

Prvním spolkem, jehož účelem bylo: "čtení, deklamace žertovné, vyjma ty, které by v obor politický neb náboženský sahaly, hovor, společenské zábavy a cvičení ve zpěvu" vznikl v Dačicích v roce 1868. O jeho

založení se velkou měrou přičinil P. Eduard Höcksmann, farář v Matějovci, který soustředil do spolku inteligentní a vzdělané občany z města i okolí. Předsedou se stal Josef Příhoda st, knihovníkem J. Příhoda ml. Ve stanovách čtenářského spolku jsou další zakládající členové: J. Renelt, F. Pořiska, A. J. Hájek, A. Fišer, M. Uhlíř a M. Stöger. Spolek se skládal z členů (údů) zakládajících, čestných a přispívajících. Zakládajícím členem byl každý, kdo při vstoupení do spolku jednou provždy aspoň 5 zlatých složil a k tomu 6 zlatých ročně přispíval. Čestným členem se mohl stát příznivec, který se zasloužil o rozkvet spolku peněžítými či jinými dary a konečně přispívajícím byl ten, kdo ročně složil 6 zlatých nejednou nebo ve splátkách. Záležitosti spolku řídila valná hromada a výbor (předseda a 8 členů volených na 1 rok), o každém jejich jednání se měl sepsat zápis. Za pečeť spolku slouží: Čtenářský spolek "Dyje" v Dačicích. Spolek měl svůj prapor, kterého užíval při veřejných vystoupení. Podle Památné knihy města Dačic byly "z čtenářského spolku půjčovány knihy a časopisy lidu venkovskému do celého širého okolí". Spolek umožňoval zájemcům o četbu přístup ke knížkám a časopisům takovým způsobem, že fungoval de facto jako předchůdce veřejné knihovny v Dačicích. Cítuji ze stanov spolku: "Všickni údové bez rozdílu mohou osoby cizé co hosty do místností spolkových přivést, kdež výhody spolku bezplatně používat mohou". Stanovy spolku jsou velmi dobře propracované, s upravenou češtinou by byly použitelné i dnes. Čtenářský spolek "Dyje" byl prvním českým kulturním spolkem ve městě vůbec a na jeho činnost navázal r. 1884 vzdělávací, zábavní a ochotnický spolek Tyl. V okresním archivu v J. Hradci jsou uloženy 2 účetní knihy spolku vztahující se k létům 1868 – 1892.

1893 až 1898 - Veřejná knihovna v Dačicích

Na valné hromadě Měšťanské besedy v Dačicích dne 11. 11. 1893 podal Bedřich Kancnýř návrh na zřízení veřejné knihovny pro lid v Dačicích. Učitel Antonín Kessner, knihtiskař Antonín Kasalý, ředitel měšťanské školy Karel Kamenář a c. k. okr. sudí Bedřich Kancnýř byli osobnostmi, které stály u zrodu veřejné knihovny v Dačicích. Z besední knihovny bylo vybráno 250 svazků a od 1. 2. 1894 se začalo každou neděli od jedné do dvou hodin odpoledne půjčovat v Měšťanské besedě. V létě 1894 se knihovna přestěhovala na radnici. První valná hromada Spolku pro zakládání knihoven pro lid ve městě Dačicích a okolí se konala 23. února 1896 ve 4 hodiny odpoledne v místnosti Měšťanské besedy.

Bedřich Kancnýř

1898 - Sloučení knihovního spolku se správou muzea

Účelem Knihovního a muzejního spolku bylo: "zakládati knihovny v Dačicích a okolních obcích, v obvodu soudního okresu dačického a jemnického ležících, vzdělávati lid městský i venkovský dobrou četbou. Vychovávat lid a utvrditi jej v mravních zásadách poskytováním řádné četby. Budit zájem lidu pro četbu pořádáním přiměřených přednášek v obvodu činnosti spolku. Spravovati a rozšiřovati městské museum v Dačicích." Stanovy jsou obsáhlejší než stanov čtenářského spolku "Dyje", v hojně míře z nich ale čerpají a upravují je podle potřeb doby. Oba spolky byly založeny podle §9 zákona ze dne 15.11.1867 říšského zákona č. 134. Členové spolku byli řádní a čestní. Řádní se dělili na zakládající, činné a přispívající, přičemž každý měl s výjimkou čestných členů stanovené určité povinnosti. Stanovy dále řeší orgány spolku – valnou hromadu a správní výbor (starosta, náměstek a deset členů výboru: jednatel knihovní, jednatel muzejní, vrchní knihovník, pokladník a 2 kustodi muzejní). Práva a povinnosti správního výboru jsou velmi podrobně zpracované, myslí na mnoho možných eventualit. Stanovy schválili členové spolku 21. srpna roku 1898.

Předsedou byl zvolen ředitel školy Karel Kamenář, místopředsedou starosta města Josef Příhoda, jednatelem knihovním K. Prokop, vrchním knihovníkem Antonín Kesner.

Spolek zakládal venkovské knihovny

Podle výroční zprávy z roku 1903 založil Spolek za necelých 7 let svého působení v soudním okresu dačickém a jemnickém 22 veřejných knihoven. Např. 1896 - Valtínov, 1897 – Peč, Bílkov, D. Radíkov 1898 – Řečice, Hříšice, Markvarec, 1899 – N. Dvory, N. Sady, Bářovice a Lipolec, 1900 – Brandlín, 1901 – Radlice ad. Akademický spolek v Telči založil roku 1898 knihovnu ve Starém Hobzí, ale protože to pro ně bylo daleko, požádali dačický spolek, aby ji převzal do správy. Otevření knihovny na vesnici bylo obvykle spojeno s nějakým programem, nejčastěji přednáškou. Například v Markvarci se otvíralo v hostinci p. Novotného, přičemž jednatel spolku přednesl téma "Jak čtení vzdělává". Po přečtení byly knížky vyměněny za nové, nejčastěji v dřevěné bedýnce, k tomuto účelu určené.

1899 - Veřejná čítárna v Dačicích

Zřízení veřejné čítárny prosazoval Bedřich Kancnýř, přičemž šel příkladem a věnoval 11 časopisů a Slovník naučný. Knihtiskař Antonín Kasalý se nabídl, že k půjčování věnuje všechny časopisy, které dostává výměnou. Valná hromada 27. 2. 1898 rozhodla o tom, že bude potřeba jít od domu k domu a získávat tak pro čítárnu časopisy i příspěvky peněžní. Čítárna byla otevřena 13. března 1899 v budově městského pivovaru a byla otevřená každou neděli (14 – 19 hodin) a středu (19 – 21 hodin). Zpočátku nebyla příliš navštěvována, o čemž svědčí noticka z Dačických listů ze dne 25.12.1898: skromné mínění kronikáře o některých událostech měsíce prosince v městě našem: "Otevření veřejné čítárny – charakteristický příznak: malá návštěva. Příčiny: neznámé. Dosti mrzuté. "Veřejná čítárna" – chápete psychologickou nedoměrnost? "Veřejná" tímhle slovem, které znamená jako "pro všechny, nic nového" mají se přilákat oni po nepoznaném tak žizníci? – Vidíte, co znamená pro podnik jen chybná stylisace firmy. Sebe poctivější nabídka nenachází kupě chtivých. Jsem proto pro následující změnu: místo "veřejná" – řekněme TAJNÁ čítárna a uvidíte, že čtení chtivých bude jako v Komenského třídě – bláta"[4]. Postupně se návštěva zlepšovala, v únoru roku 1899 si pochvaluje jednatel spolku, že v neděli odpoledne ji navštíví běžně 50 i více čtenářů.

Léta 1940 - 1960

V roce 1940 sestavil městský knihovník Augustin Křížek seznam knih knihovny, který vydala knihovní rada města Dačic a byl distribuován do domácností ve městě. Do seznamu byly knihy vybrány tak, aby každý čtenář našel pro sebe vhodnou a prospěšnou četbu. V předmluvě uvádí, že Městská veřejná knihovna v Dačicích vznikla splynutím několika menších knihoven ve městě v roce 1895 (?). Kvůli nepochopení u představených města, malý zájem občanů o četbu a nevhodné umístění se vyvíjela zpočátku velmi pomalu. V letech 1939 – 1940 získala zásluhou starosty Josefa Codra a městské a knihovní rady samostatnou místnost na nové radnici, byla vybavena novým knihovnickým nábytkem i novými knihami. V knihovně se půjčovalo v neděli od 9 do půl 12 a ve čtvrtek od 16 do 18 hodin. Augustin Křížek se stal o knihovnu do roku 1945, po něm se stal knihovníkem pan učitel Bohumil Macků. O rok později se knihovna i čítárna přestěhovaly z budovy starého zámku do bývalého výčepu městského pivovaru na Palackého náměstí. Prvním profesionální knihovníkem, pro něž bylo knihovnictví povoláním i zaměstnáním byla v Dačicích paní Růžena Alscherová, za jejíhož působení se knihovna přestěhovala od "Švábů" na Havlíčkově náměstí do 1. patra západního křídla státního zámku. S paní Alscherovou pracovala paní Anežka Zemanová. Protože naše knihovna fungovala do roku 1960 jako okresní lidová knihovna měla metodické oddělení (paní Naděje Jahelková), které se staralo o budování výměnných fondů a vesnické knihovny, v této době jich bylo víc než 100, od Dešné po Studensko.

Léta 1961 - 1992

Se změnou správního uspořádání státu v roce 1960 ztratila knihovna svoji okresní funkci a dál fungovala jako městská lidová knihovna. I v letech tuhé centralizace si uchovala určitou samostatnost (vždy jsme si

např. doplňovali knížky do knihovního fondu sami a ne přes Jindřichův Hradec). Knihovna připravovala vedle klasických služeb i řadu akcí: Den knihy, hrálo se divadlo, Dačice navštívila řada českých spisovatelů. I když i v naší knihovně se musely z fondu vyřadit závadné a nevhodné knihy po roce 1968 a každý se nějakým způsobem musel vyrovnávat s dobou reálného socialismu. Od roku 1968 byla ředitelkou knihovny paní Naděje Jahelková (do r. 1988), v roce 1983 se knihovna významnou měrou podílela na oslavách 800 let města.

Střediskový systém

Knihovna ověřovala a realizovala v letech 1967 – 1968 pilotní projekt střediskového systému, jehož jádrem bylo sdružování finančních prostředků na nákup literatury pro malé vesnické knihovny a jejich kolování ve výměnných souborech. Knihovna několikrát obhájila titul Vzorná lidová knihovna, za socialismu nejvyšší možné ocenění pro veřejnou knihovnu. V letech 1988 – 1989 byl ředitelem knihovny Mgr. Jaroslav Kaláb, od roku 1989 je vedením knihovny pověřena Mgr. Zdeňka Chadimová. V roce 1989 byla v trémových konstrukcích nového zámku objevena dřevomorka a knihovnu čekalo další stěhování. Ve dvou místnostech na Havlíčkově náměstí čp. 98 přežívala s malou částí fondu do roku 1992. Tehdy rozhodla městská rada v čele se starostou ing. J. Jelínkem o tom, že knihovna dostala do správy budovu v Pantočkově ulici čp. 89. Tato budova byla postavena v r. 1876 nákladem svobodné paní Kunhuty z Dalberga jako soukromá opatrovna. Spravovaly ji řádové sestry sv. Karla Boromejského a fungovala zde de facto mateřská školka a škola ručních prací. Od r. 1917 zde byly umístěny Křížové sestry sv. Františka. Např. v roce 1917 bylo v opatrovně kolem 90 malých dětí a v ručních pracích 15 dospělejších děvčat. Od roku 1950 zde fungovaly jesle, později mateřská školka, do roku 1990 II. MŠ Dačice. Po nejnútnejších úpravách domu se v neděli 2. 2. 1992 knihovna otevřela pro veřejnost. Městská knihovna dnes bydlí v ulici pojmenované po významném dačickém staviteli varhan první poloviny 18. století Václavu Pantočkovi.

Současnost knihovny

- Výpůjčky dokumentů domů (knihy a periodika) za podmínek stanovených knihovním řádem (**knihovní systém Clavius**),
- prezenční půjčování a studium dokumentů v knihovně,
- zajištění výpůjčky z jiné knihovny v rámci České republiky prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby (MVS), pokud požadovaný dokument není v našem fondu,
- zprostředkování výpůjčky ze zahraniční knihovny prostřednictvím mezinárodní meziknihovní výpůjční služby (MMVS) pokud se požadovaný dokument nenachází ve fondu žádné knihovny v ČR,
- možnost objednat si výpůjčku z jiné knihovny (MVS) prostřednictvím formuláře na webových stránkách,
- ONLINE KATALOG na webové stránce knihovny – **www.mkdac.cz** – a řada dalších služeb (**vstup do svého čtenářského konta, doporučení nákupu literatury, možnost požádat o prodloužení výpůjční doby aj.**)
- rezervace knih (zamluvenková služba),
- informační a poradenské služby,
- **PŮJČOVÁNÍ ZVUKOVÝCH KNIH**
- **WI-FI** připojení k internetu
- přístup na internet, možnost uložení dat na přenosné disky
- přístup do elektronické sbírky zákonů ASPI na internetu
- besedy pro děti a mládež,
- lekce knihovnicko-informační výchovy pro všechny typy škol
- kopírovací služby,
- výstavy
- od jara do podzimu posezení a akce v letní čítárně,
- **PROJEKTY** – Už jsem čtenář – Knižka pro prvňáčka, základy počítačové gramotnosti, kamarádka knihovna, Noc s Andersenem, pořady pro Dům s pečovatelskou službou a Domov důchodců, SEJDEME SE V KNIHOVNĚ a další
- *V budově knihovny je bezbariérový přístup do oddělení pro dospělé.*
- *Podrobné podmínky poskytování služeb stanoví knihovní řád.*

